Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

4. oktober 2024*

»Præjudiciel forelæggelse – etableringsfrihed – artikel 49 TEUF – selskabsskat – grænseoverskridende koncerninternt lån optaget med henblik på at finansiere erhvervelsen eller udvidelsen af en andel i et selskab, der ikke er forbundet med den pågældende koncern, men som efter denne transaktion bliver forbundet med denne koncern – fradrag af renter betalt af dette lån – lån optaget på armslængdevilkår – begrebet »rent kunstige arrangementer« – proportionalitetsprincippet«

I sag C-585/22,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol) ved afgørelse af 2. september 2022, indgået til Domstolen den 7. september 2022, i sagen

X BV

mod

Staatssecretaris van Financiën

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Arabadjiev, og dommerne T. von Danwitz, P.G. Xuereb, A. Kumin og I. Ziemele (refererende dommer),

generaladvokat: N. Emiliou,

justitssekretær: fuldmægtig A. Lamote,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 15. november 2023,

efter at der er afgivet indlæg af:

– X BV ved skatterådgivere S.C.W. Douma og R. van Scharrenburg,

– den nederlandske regering ved M.K. Bulterman og M.H.S. Gijzen, som befuldmægtigede,

* Processprog: nederlandsk.

– den belgiske regering ved S. Baeyens og J.-C. Halleux, som befuldmægtigede,

– den spanske regering ved L. Aguilera Ruiz, som befuldmægtiget,

– Europa-Kommissionen ved W. Roels, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 14. marts 2024,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 49 TEUF, 56 TEUF og 63 TEUF.

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem det nederlandske selskab, X BV, og Staatssecretaris van Financiën (statssekretæren for finansielle anliggender, Nederlandene) (herefter »skattemyndigheden«) vedrørende muligheden for skattemæssigt at fradrage renter, der er betalt af et koncerninternt lån, som er optaget med henblik på at finansiere erhvervelsen af et selskab, der ikke er forbundet med den pågældende koncern.

Nederlandske retsforskrifter

3 Artikel 10a i Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (lov af 1969 om selskabsskat) i den affattelse, der var gældende i 2007 (Stb. 2006, nr. 631) (herefter »selskabsskatteloven«), bestemmer:

»1. Ved opgørelsen af overskuddet [...] kan renter – herunder omkostninger og valutakurstab – vedrørende gæld, som retligt eller faktisk skyldes direkte eller indirekte til en forbundet enhed eller en tilknyttet fysisk person, ikke fradrages, for så vidt som gælden direkte eller indirekte, retligt eller faktisk, vedrører en af følgende retlige transaktioner:

[...]

c) erhvervelse eller udvidelse af en andel, der foretages af den skattepligtige person, af en enhed, som er forbundet med den skattepligtige person og er selskabsskattepligtig, eller af en fysisk person, som er forbundet med denne skattepligtige person og hjemmehørende i Nederlandene, i en enhed, der efter erhvervelsen eller udvidelsen af denne andel bliver en med den skattepligtige person forbundet enhed.

[...]

3. Stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis den skattepligtige person godtgør, at

a) lånet og den dermed sammenhængende retlige transaktion i overvejende grad er baseret på forretningsmæssige grunde, eller

b) der i sidste ende opkræves en skat af overskuddet eller indkomsten, som ifølge de nederlandske kriterier er rimelig, af renterne hos den person, som renterne retligt eller faktisk skyldes direkte eller indirekte til, og at der ikke kan foretages en udligning af tab eller omkostninger af en anden type for årene forud for det år, hvor lånet er optaget, som har til følge, at der i sidste ende ikke skyldes nogen skat på renterne ifølge de omhandlede rimelige kriterier, med undtagelse af det tilfælde, hvor det kan godtgøres, at lånet blev optaget med henblik på udligning af tab eller omkostninger af en anden type, som er opstået samme år eller vil opstå på kort sigt. Den skat, der opkræves af overskuddet, er rimelig i henhold til nederlandske kriterier, hvis den resulterer i, at der opkræves skat med en sats på mindst 10% af det skattepligtige overskud beregnet efter de nederlandske kriterier [...]

4. I denne artikel [...] forstås der ved begrebet enhed, som er forbundet med den skattepligtige person:

a) en enhed, hvori den skattepligtige person har en andel på mindst en tredjedel

b) en enhed, som har en andel på mindst en tredjedel i den skattepligtige person

c) en enhed, hvori en tredjepart har en andel på mindst en tredjedel, når denne tredjepart også har en andel på mindst en tredjedel i den skattepligtige person.

[...]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

4 X er en del af en multinational koncern. X' eneste selskabsdeltager er A, et belgisk selskab, hvis aktier var ejet af B, et andet belgisk selskab, med 39% af kapitalen i dette selskab i perioden fra 2000 til den 22. december 2002 og med 44,47% af denne kapital siden sidstnævnte dato. De øvrige aktier i A var noteret på børsen i Bruxelles (Belgien) og var således i offentlighedens besiddelse.

5 Koncernen bestående af B og A omfatter også C, der er et selskab etableret i Belgien. Mellem 1999 og 2010 havde C i skattemæssig henseende status som »koordinationscenter« som omhandlet i den belgiske skattelovgivning. Som sådan var C omfattet af en særlig skatteordning, i henhold til hvilken selskabets skattepligtige overskud bl.a. blev fastsat ud fra en fast sats og det ikke skulle indeholde forskudsskat af rentebetalinger. I 2000 ejede A 53,05% af aktierne eller andelene i C, og B ejede 46,95% af aktierne eller andelene i C. Den 22. december 2002 blev A's og B's aktiepost ændret til henholdsvis 64,3% og 27,8% af aktierne eller andelene i C, mens de resterende 7,9% ejedes af tredjeparter.

6 I 2000 erhvervede X fra tredjeparter 72% af aktierne i det nederlandske selskab F, og A erhvervede fra disse tredjeparter de resterende 28% af disse aktier. X finansierede erhvervelsen af de nævnte aktier ved lån optaget hos C, som til dette formål anvendte egenkapital opnået ved et kapitalindskud foretaget af A.

7 I den selskabsskatteansættelse, der blev rettet til X for skatteåret 2007, afslog skattemyndigheden at indrømme fradrag for de renter, som selskabet havde betalt til C. X anfægtede dette afslag, først ved rechtbank Gelderland (retten i første instans i Gelderland, Nederlandene) og dernæst ved Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (appeldomstolen i Arnhem-Leeuwarden, Nederlandene).

Sidstnævnte ret fastslog bl.a. i sin dom af 20. oktober 2020, at artikel 49 TEUF, 56 TEUF og 63 TEUF ikke er til hinder for den begrænsning af rentefradraget, der er fastsat i selskabsskattelovens artikel 10a, hvorefter renter af gæld til en forbundet enhed ikke fradrages, for så vidt som denne gæld vedrører erhvervelsen eller udvidelsen af en andel i en enhed, der som følge af denne erhvervelse eller denne udvidelse bliver en enhed, der er forbundet med den skattepligtige person, medmindre sidstnævnte godtgør, at en af de to betingelser i denne artikel 10a, stk. 3, er opfyldt.

8 X har iværksat kassationsappel til prøvelse af denne dom ved Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol), som er den forelæggende ret. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning kan stille grænseoverskridende situationer ringere. En hjemmehørende enhed, der er forbundet med den skattepligtige person, opfylder nemlig generelt betingelsen i selskabsskattelovens artikel 10a, stk. 3, litra b), mens en ikke-hjemmehørende enhed, der er forbundet med denne skattepligtige person, i realiteten sjældnere vil opfylde dette krav, i hvilket fald det kun er muligt at få fradrag for renteudgifter i forbindelse med et lån optaget hos sidstnævnte enhed, hvis betingelsen i denne lovs artikel 10a, stk. 3, litra a), er opfyldt.

9 Ifølge den forelæggende ret er en sådan restriktion ikke desto mindre begrundet i nødvendigheden af at bekæmpe skattesvig og skatteunddragelse, eftersom den i hovedsagen omhandlede lovgivning specifikt har til formål at hindre adfærd udvist af to eller flere forbundne enheder, der består i at oprette rent kunstige arrangementer, der ikke bygger på nogen økonomisk realitet, med henblik på at undgå den normalt skyldige skat af overskud, der optjenes ved virksomhed udført på det nationale område, ved hjælp af kunstigt genererede renteudgifter, dvs. skyldige renter i forbindelse med lån, der er optaget vilkårligt og uden nogen økonomisk begrundelse.

10 Den forelæggende ret har præciseret, at et lån optages vilkårligt og uden en driftsøkonomisk begrundelse, navnlig når finansieringsmåden for en transaktion, som i sig selv er forretningsmæssigt begrundet, inden for en koncern af forbundne enheder er dikteret af skattemæssige hensyn i et sådant omfang, at en del heraf udgøres af retshandlinger, som ikke er nødvendige for at nå forretningsmæssigt begrundede mål, og som uden disse skattemæssige grunde ikke ville være blevet gennemført, selv om renteudgifterne til denne gæld er identiske med dem, der ville være blevet aftalt mellem uafhængige virksomheder. Den i hovedsagen omhandlede lovgivning vedrører således en udhuling af beskatningsgrundlaget ikke som følge af for høje renteudgifter, men på grund af renteudgifter, der frembringes kunstigt.

11 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at det fuldstændige afslag på fradrag for renteudgifter, der således er skabt kunstigt, står i et rimeligt forhold til formålet om bekæmpelse af skattesvig og skatteunddragelse, dels fordi det begrænser sig til situationer, hvor lånet inden for en koncern af forbundne selskaber er dikteret af skattemæssige hensyn i et sådant omfang, at dette lån ikke er nødvendigt for at nå forretningsmæssigt begrundede mål, og hvor det nævnte lån ikke er blevet optaget mellem enheder, mellem hvilke der ikke består nogen særlig forbindelse, dels fordi de betingelser, der skal være opfyldt for at føre bevis for og foretage fradrag for renteudgifter, ikke er så strenge, at dette fradrag vil være uden nogen reel betydning.

12 Den forelæggende ret er imidlertid i tvivl om, hvorvidt dens analyse fortsat er begrundet, henset til bl.a. dom af 20. januar 2021, Lexel (C-484/19, EU:C:2021:34, præmis 51 og 56). For det første er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt det af denne dom kan udledes, at transaktioner gennemført på armslængdevilkår alene af denne grund ikke udgør rent kunstige arrangementer. I nævnte doms præmis 56 fastslog Domstolen således i det væsentlige, at den i denne sag

omhandlede nationale lovgivning kunne omfatte transaktioner, der var blevet indgået på armslængdevilkår, og som derfor ikke udgjorde rent kunstige eller fiktive arrangementer, som var udformet med henblik på at undgå den normalt skyldige skat af overskud, der optjenes ved virksomhed, der udføres på det nationale område. For det andet ønsker den forelæggende ret oplyst, om det skal tillægges betydning, at den i hovedsagen omhandlede lovgivning i nærværende sag, til forskel fra den lovgivning, der var omhandlet i den sag, der gav anledning til ovennævnte dom, ikke blot vedrører en koncernintern overdragelse af andele, men også en erhvervelse af en ekstern enhed, som efter denne erhvervelse bliver en enhed, der er forbundet med koncernen.

13 På denne baggrund har Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 49 TEUF, 56 TEUF og/eller 63 TEUF fortolkes således, at de er til hinder for en national ordning, hvorefter renter af et lån, som er optaget hos en med den skattepligtige forbundet virksomhed, og som vedrører erhvervelse eller udvidelse af en andel i en virksomhed, der efter denne erhvervelse eller udvidelse er en forbundet virksomhed, ikke må fradrages ved opgørelsen af den skattepligtiges overskud, idet den pågældende skyld må betragtes som en (del af) en rent kunstig konstruktion, uanset om den pågældende skyld isoleret set er indgået på markedsvilkår?

2) Såfremt [det første spørgsmål] besvares benægtende, skal artikel 49 TEUF, 56 TEUF og/eller 63 TEUF da fortolkes således, at de er til hinder for en national ordning, hvorefter fradrag af renter af et lån, som er optaget hos en med den skattepligtige forbundet virksomhed, og som betragtes som en (del af) en rent kunstig konstruktion, hvilken skyld vedrører erhvervelse eller udvidelse af en andel i en virksomhed, som efter denne erhvervelse eller udvidelse er en forbundet virksomhed, fuldstændigt afslås ved opgørelsen af den skattepligtiges overskud, også selv om renten isoleret set ikke overstiger det beløb, som kunne være aftalt mellem uafhængige virksomheder?

3) Gør det for besvarelsen af [det første og/eller det andet spørgsmål] nogen forskel, om den pågældende erhvervelse eller udvidelse af andelen vedrører a) en virksomhed, som forud for denne erhvervelse eller udvidelse var en med den skattepligtige forbundet virksomhed, eller b) en virksomhed, som først efter denne erhvervelse eller udvidelse bliver en med den skattepligtige forbundet virksomhed?«

Om anmodningen om genåbning af den mundtlige forhandling

14 Efter generaladvokatens fremsættelse af forslaget til afgørelse har X ved procesdokument indleveret til Domstolens Justitskontor den 10. april 2024 anmodet om, at det bestemmes, at retsforhandlingernes mundtlige del skal genåbnes i henhold til artikel 83 i Domstolens procesreglement.

15 Til støtte for denne anmodning har X i det væsentlige anført, at generaladvokaten ved at opfordre Domstolen til at genoverveje det standpunkt, som den indtog i dom af 20. januar 2021, Lexel (C-484/19, EU:C:2021:34), i punkt 71 i forslaget til afgørelse har støttet sig på et argument, som ikke har været drøftet af parterne. X ønsker derfor at gøre nogle argumenter vedrørende overholdelsen af retssikkerhedsprincippet gældende, idet selskabet er af den opfattelse, at en overgangsperiode ville være nødvendig, hvis den tilgang, som generaladvokaten har foreslået, skulle blive tiltrådt af Domstolen, og hvis denne tilgang måtte få potentielt diskriminerende

virkninger for X på grund af dette selskabs etablering i Nederlandene og ikke i Sverige. X ønsker ligeledes at adressere spørgsmålet om nævnte tilgangs virkninger for retspraksis ved Domstolen for Den Europæiske Frihandelssammenslutning (EFTA).

16 Det bemærkes i denne henseende, at generaladvokaten i henhold til artikel 252, stk. 2, TEUF fuldstændig upartisk og uafhængigt offentligt skal fremsætte begrundede forslag til afgørelse af de sager, som i henhold til statutten for Den Europæiske Unions Domstol kræver den pågældendes medvirken. Domstolen er hverken bundet af dette forslag til afgørelse eller af den begrundelse, som generaladvokaten er fremkommet med (dom af 21.12.2023, Chief Appeals Officer m.fl., C-488/21, EU:C:2023:1013, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).

17 Endvidere kan den omstændighed, at en part, som er omfattet af artikel 23 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, er uenig i generaladvokatens forslag til afgørelse, uanset hvilke spørgsmål der undersøges heri, ikke i sig selv udgøre et forhold, som kan begrunde genåbning af retsforhandlingernes mundtlige del (dom af 21.12.2023, Chief Appeals Officer m.fl., C-488/21, EU:C:2023:1013, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).

18 Ganske vist kan Domstolen i overensstemmelse med procesreglementets artikel 83 til enhver tid, efter at have hørt generaladvokaten, ved kendelse bestemme, at retsforhandlingernes mundtlige del skal genåbnes, navnlig hvis den finder, at sagen er utilstrækkeligt oplyst, eller såfremt en part, efter at denne del af retsforhandlingerne er afsluttet, er fremkommet med nye oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er af afgørende betydning for Domstolens afgørelse, eller såfremt sagen bør afgøres på grundlag af et argument, som ikke har været drøftet af parterne eller de berørte, som er omfattet af artikel 23 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol (dom af 21.12.2023, Chief Appeals Officer m.fl., C-488/21, EU:C:2023:1013, præmis 36).

19 Dette er imidlertid ikke tilfældet i den foreliggende sag. For det første skal det således bemærkes, at spørgsmålet om rækkevidden af dom af 20. januar 2021, Lexel (C-484/19, EU:C:2021:34), blev drøftet under retsforhandlingernes skriftlige og mundtlige del. For det andet indeholder anmodningen om genåbning af retsforhandlingernes mundtlige del ingen nye oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, der er af afgørende betydning for den afgørelse, som Domstolen skal træffe i denne sag.

20 Under disse omstændigheder finder Domstolen, efter at have hørt generaladvokaten, at sagen er tilstrækkeligt oplyst i kraft af de forskellige argumenter, som er blevet drøftet for Domstolen, og at det følgelig er ufornødent, at der træffes bestemmelse om genåbning af retsforhandlingernes mundtlige del.

Om de præjudicielle spørgsmål

21 Med sine tre spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 49 TEUF, 56 TEUF og 63 TEUF skal fortolkes således, at de er til hinder for en national lovgivning, hvorefter fradrag for renter betalt af et lån, der er optaget hos en forbundet enhed, og som vedrører erhvervelse eller udvidelse af en andel i en anden enhed, der efter denne erhvervelse eller udvidelse bliver en med denne skattepligtige person forbundet enhed, fuldstændigt afslås ved opgørelsen af den skattepligtige persons overskud, når denne gæld betragtes som et rent kunstigt arrangement eller som en del af et sådant arrangement, også selv om gælden er stiftet på armslængdevilkår, og selv om rentebeløbet ikke overstiger det rentebeløb, som kunne være aftalt mellem uafhængige virksomheder.

22 Indledningsvis bemærkes, at tvisten i hovedsagen vedrører en skatteansættelse for skatteåret 2007, således at EF-traktaten finder anvendelse ratione temporis på denne skatteansættelse. Da fortolkningen af bestemmelserne i EUF-traktaten vedrørende etableringsfriheden, den frie udveksling af tjenesteydelser og de frie kapitalbevægelser imidlertid under alle omstændigheder også gælder for de tilsvarende bestemmelser i EF-traktaten, vil der blive henvist til artikel 49 TEUF, 56 TEUF og 63 TEUF, som også den forelæggende ret har henvist til.

Spørgsmålet om, hvilken grundlæggende frihed der finder anvendelse

23 Det følger af fast retspraksis, at det ved vurderingen af, om en national lovgivning henhører under anvendelsesområdet for den ene eller anden af de ved EUF-traktaten sikrede grundlæggende friheder, er nødvendigt at tage hensyn til formålet med den pågældende lovgivning (dom af 16.2.2023, Gallaher, C-707/20, EU:C:2023:101, præmis 55 og den deri nævnte retspraksis).

24 En national lovgivning, der kun finder anvendelse på kapitalandele, der giver mulighed for at udøve en klar indflydelse på beslutningerne i et selskab og træffe afgørelse om dets drift, henhører således under anvendelsesområdet for artikel 49 TEUF (dom af 16.2.2023, Gallaher, C-707/20, EU:C:2023:101, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).

25 Det følger i øvrigt af Domstolens praksis, at i det omfang en national lovgivning kun vedrører forbindelser inden for en koncern, berører den hovedsageligt etableringsfriheden (dom af 16.2.2023, Gallaher, C-707/20, EU:C:2023:101, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).

26 I det foreliggende tilfælde vedrører den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning den skattemæssige behandling af renter, der betales af lån, som en skattepligtig person har optaget hos en enhed eller hos en fysisk person, der er forbundet med denne skattepligtige person, når disse lån vedrører erhvervelsen eller udvidelsen af en andel i en anden enhed, der som følge af denne erhvervelse eller denne udvidelse bliver en enhed, der ligeledes er forbundet med denne skattepligtige person.

27 I henhold til selskabsskattelovens artikel 10a, stk. 4, er enheder forbundne, når den ene direkte eller indirekte ejer 33,3% af andelene i den anden, eller når en tredje enhed direkte eller indirekte ejer 33,3% af andelene i de to andre enheder.

28 I overensstemmelse med Domstolens praksis kan en sådan procentdel give det deltagende selskab en klar indflydelse på beslutningerne i det selskab, som det er forbundet med (jf. i denne retning dom af 31.5.2018, Hornbach-Baumarkt, C-382/16, EU:C:2018:366, præmis 29).

29 Når genstanden for den i hovedsagen omhandlede lovgivning er den skattemæssige behandling af renter betalt af gæld inden for en koncern mellem enheder, der direkte eller indirekte kan have en klar indflydelse på hinanden, er denne lovgivning følgelig omfattet af anvendelsesområdet for etableringsfriheden.

30 Hvis den i hovedsagen omhandlede skatteordning har restriktive virkninger for den frie udveksling af tjenesteydelser eller for de frie kapitalbevægelser, er sådanne virkninger uundgåelige konsekvenser af en eventuel hindring for etableringsfriheden og kan ikke begrunde en undersøgelse af de præjudicielle spørgsmål med hensyn til artikel 56 EF og 63 EF (jf. analogt dom af 17.3.2022, AllianzGI-Fonds AEVN, C-545/19, EU:C:2022:193, præmis 34 og den deri nævnte retspraksis).

31 De præjudicielle spørgsmål skal følgelig besvares i forhold til artikel 49 TEUF.

32 I denne forbindelse bemærkes, at denne bestemmelse stiller krav om ophævelse af restriktioner, som hindrer statsborgere i en medlemsstat i frit at etablere sig på en anden medlemsstats område. Denne frihed omfatter en ret for selskaber, som er stiftet i overensstemmelse med en medlemsstats lovgivning, og hvis vedtægtsmæssige hjemsted, hovedkontor eller hovedvirksomhed er beliggende inden for Den Europæiske Union, til at udøve virksomhed i andre medlemsstater via et datterselskab, en filial eller et agentur (dom af 20.1.2021, Lexel, C-484/19, EU:C:2021:34, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis).

33 En forskellig behandling, som følger af en medlemsstats lovgivning, til skade for de selskaber, der udøver deres etableringsfrihed, er kun tilladt, hvis den vedrører situationer, som ikke er objektivt sammenlignelige, eller hvis den er begrundet i et tvingende alment hensyn og står i rimeligt forhold til dette mål, hvilket indebærer, at den skal være egnet til på en sammenhængende og systematisk måde at sikre virkeliggørelsen af det forfulgte mål og ikke gå videre end nødvendigt for at nå dette mål (jf. i denne retning dom af 7.9.2022, Cilevičs m.fl., C-391/20, EU:C:2022:638, præmis 65 og den deri nævnte retspraksis, og af 22.9.2022, W (Fradragsmulighed for endelige underskud i et ikke-hjemmehørende fast driftssted), C-538/20, EU:C:2022:717, præmis 18 og den deri nævnte retspraksis).

Hvorvidt der foreligger en forskellig behandling

34 Det bemærkes, at for så vidt som et moderselskab med hjemsted i en medlemsstat udøver sin virksomhed i en anden medlemsstat gennem et datterselskab, kan dets etableringsfrihed berøres af enhver restriktion, som rammer datterselskabet (jf. i denne retning dom af 3.3.2020, Vodafone Magyarország, C-75/18, EU:C:2020:139, præmis 41).

35 I en situation, der involverede en koncern, og som vedrørte en medlemsstats skattemyndigheds afslag på at indrømme fradrag til et selskab med hjemsted i denne medlemsstat, hvis moderselskab havde hjemsted i en anden medlemsstat, for visse renteudgifter betalt til et andet selskab i samme koncern, der havde hjemsted i denne anden medlemsstat, selv om dette fradrag ville have været muligt, hvis det selskab, der modtog disse renter, havde været hjemmehørende i den første medlemsstat, har Domstolen desuden fastslået, at en sådan forskellig behandling havde en negativ indvirkning på etableringsfriheden (jf. i denne retning dom af 20.1.2021, Lexel, C-484/19, EU:C:2021:34, præmis 40 og 41).

36 Det skal derfor undersøges, om den i hovedsagen omhandlede lovgivning fører til en forskellig behandling, der har en negativ indvirkning på etableringsfriheden.

37 Det bemærkes, at det i denne henseende ikke kun er åbenlys forskelsbehandling begrundet i selskabernes hjemsted, som er forbudt, men desuden enhver form for skjult forskelsbehandling, som ved anvendelse af andre sondringskriterier reelt fører til det samme resultat (dom af 3.3.2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, præmis 62 og den deri nævnte retspraksis).

38 Navnlig vil en skatteordning, som fastsætter et sondringskriterium, der synes objektivt, men som, henset til dets særlige kendetegn, i de fleste tilfælde er til skade for selskaber, der har deres hjemsted i en anden medlemsstat, og som befinder sig i en situation, der er sammenlignelig med den situation, som selskaber, der har hjemsted i opkrævningsmedlemsstaten, befinder sig i, udgøre

en indirekte forskelsbehandling på grundlag af selskabernes hjemsted, som er forbudt i henhold til artikel 49 TEUF og 54 TEUF (jf. i denne retning dom af 21.12.2023, Cofidis, C-340/22, EU:C:2023:1019, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).

39 I det foreliggende tilfælde bemærkes, at selskabsskattelovens artikel 10a, stk. 1, litra c), hvorefter der gives afslag på fradrag for renter betalt af lån optaget i en forbundet enhed, når de betingelser, der er fastsat i denne bestemmelse er opfyldt, ikke sondrer mellem, om den pågældende selskabskoncern er grænseoverskridende eller ej (jf. analogt dom af 22.2.2018, X og X, C-398/16 og C-399/16, EU:C:2018:110, præmis 35).

40 Ligeledes finder denne lovs artikel 10a, stk. 3, litra a) og b), der fastsætter betingelserne for, at et sådant fradrag ikke desto mindre er muligt, anvendelse uden forskel på nationale og grænseoverskridende situationer.

41 Som nævnt i denne doms præmis 8 er den forelæggende ret imidlertid af den opfattelse, at selskabsskattelovens artikel 10a, stk. 3, litra b), som kræver, at det dels godtgøres, at der i sidste ende opkræves en skat af de pågældende renter, dels godtgøres, at denne skat er rimelig i henhold til kriterierne i nederlandsk ret, dvs. at den medfører en beskatning på mindst 10% af det skattepligtige overskud, der fastlægges i henhold til disse kriterier, ikke desto mindre bevirker, at grænseoverskridende situationer stilles ringere.

42 Det tilkommer den forelæggende ret, som er enekompetent til at bedømme de faktiske omstændigheder i tvisten i hovedsagen og til at fortolke den pågældende nationale lovgivning, at afgøre, om en beskatning med en sats på under 10% af det skattepligtige overskud, der fastlægges i henhold til de nævnte kriterier, kan finde anvendelse på forbundne enheder, der modtager renter, og som har hjemsted i Nederlandene.

43 Hvis dette ikke er tilfældet, eller hvis en sådan beskatning, selv om den teoretisk set er mulig, ikke anvendes i praksis, må det antages, at selskabsskattelovens artikel 10a, stk. 3, litra b), samtidig med, at den fastsætter en tilsyneladende objektiv betingelse, indfører en betingelse, der rent faktisk vil være opfyldt, hvis det drejer sig om et selskab, der er hjemmehørende i Nederlandene, og som betaler renter til en forbundet enhed, der er hjemmehørende i denne medlemsstat. Det følger ligeledes heraf, at kun selskaber, der er hjemmehørende i Nederlandene, og som betaler renter til en forbundet enhed, der er etableret i en anden medlemsstat, kan befinde sig i en situation, hvor denne betingelse ikke er opfyldt, når sidstnævnte medlemsstat, i lighed med Kongeriget Belgien i det foreliggende tilfælde, undergiver denne enhed en lavere skat.

44 Hvis en beskatning med en sats på under 10% ikke bliver anvendt inden for rammerne af den nederlandske skatteordning, vil den uundgåelige og ikke tilfældige konsekvens (jf. modsætningsvis dom af 3.3.2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, præmis 72) af en betingelse som den, der er fastsat i selskabsskattelovens artikel 10a, stk. 3, litra b), følgelig være, at den udelukkende berører grænseoverskridende situationer.

45 Herved kan den ugunstige behandling af et selskab, der er datterselskab af et moderselskab med hjemsted i en anden medlemsstat, hvilken behandling er baseret på hjemstedet for den forbundne enhed, der modtager de af dette datterselskab betalte renter, afholde dette moderselskab fra at udøve virksomhed i Nederlandene gennem nævnte datterselskab, samtidig med at det bevarer denne forbundne enhed i denne anden medlemsstat, hvor den er underlagt en fordelagtig skatteordning. Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 44 i forslaget til

afgørelse, kan en sådan ugunstig behandling ligeledes afholde et moderselskab med hjemsted i Nederlandene fra at udøve sin etableringsfrihed ved at oprette en forbunden enhed i en anden medlemsstat, hvor den vil være underlagt en gunstig skatteordning.

46 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det fastslås, at den i hovedsagen omhandlede lovgivning, selv om den finder anvendelse uden forskel, indebærer en forskellig behandling, der kan påvirke udøvelsen af etableringsfriheden.

47 Det skal således i overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 33, efterprøves, om denne forskellige behandling vedrører situationer, der ikke er objektivt sammenlignelige.

Situationernes sammenlignelighed

48 Det følger af Domstolens praksis, for det første, at spørgsmålet om, hvorvidt en grænseoverskridende situation kan sammenlignes med en national situation, skal vurderes under hensyntagen til det formål, der forfølges med de pågældende nationale bestemmelser, og til genstanden for og indholdet af de sidstnævnte, og, for det andet, at der kun kan tages hensyn til de relevante sondringskriterier i denne lovgivning med henblik på bedømmelsen af, om den forskellige behandling, der følger af en sådan lovgivning, afspejler objektivt forskellige situationer (dom af 27.4.2023, L Fund, C-537/20, EU:C:2023:339, præmis 54 og den deri nævnte retspraksis).

49 Som det er anført i denne doms præmis 29, er genstanden for den i hovedsagen omhandlede nationale lovgivning den skattemæssige behandling af renter, der betales af gæld inden for en koncern mellem enheder, som direkte eller indirekte kan have en klar indflydelse på hinanden. Formålet med denne lovgivning er, at der kun gives mulighed for at fradrage renter af gæld til en forbunden enhed ved opgørelsen af overskuddet, hvis renteudgifterne ikke er kunstigt genereret.

50 Det bemærkes, at i forbindelse med en skattefordel, såsom muligheden for i forbindelse med opgørelsen af overskuddet at fradrage renter af gæld, der skyldes til en forbunden enhed, befinder en skattepligtig person sig ikke i forskellige situationer, alt efter om den enhed, der modtager disse renter, er etableret i samme medlemsstat eller ej, eller om den i en anden medlemsstat er underlagt en mere eller mindre fordelagtig skattebehandling (jf. analogt dom af 5.7.2012, SIAT, C-318/10, EU:C:2012:415, præmis 31). I alle disse tilfælde kan det lån, af hvilket de nævnte renter betales, og den dermed sammenhængende retlige transaktion være baseret på forretningsmæssige grunde.

51 Under disse omstændigheder, og uden at det berører undersøgelsen af, om den i hovedsagen omhandlede lovgivning eventuelt er begrundet i et tvingende alment hensyn, skal det fastslås, at et selskab ikke befinder sig i en anderledes situation alene på grund af den omstændighed, at den forbundne enhed, som er modtager af de pågældende renter, er etableret i en anden medlemsstat, hvor disse renter pålægges en sats, der ikke overstiger 10% af et skattepligtigt overskud opgjort i henhold til kriterierne i nederlandsk ret.

52 Domstolen har i øvrigt fastslået, at den situation, hvor et selskab med hjemsted i en medlemsstat betaler renter af et lån, der er optaget hos et forbundet selskab med hjemsted i en anden medlemsstat, der tilhører samme koncern, for så vidt angår betaling af disse renter ikke adskiller sig fra en situation, hvor rentemodtageren er et selskab i koncernen, der har hjemsted i samme medlemsstat (dom af 20.1.2021, Lexel, C-484/19, EU:C:2021:34, præmis 44).

Begrundelsen

53 Det skal i lyset af den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 32, undersøges, om den i hovedsagen omhandlede forskellige behandling kan begrundes i et tvingende alment hensyn, og om den står i et rimeligt forhold til sit formål.

Hvorvidt der foreligger et tvingende alment hensyn

54 Den forelæggende ret, de regeringer, der har afgivet indlæg, og Europa-Kommissionen har gjort gældende, at den restriktion, som den i hovedsagen omhandlede lovgivning medfører, er begrundet i nødvendigheden af at forebygge skattesvig og skatteunddragelse. Som nævnt i denne doms præmis 9 har den forelæggende ret navnlig præciseret, at denne lovgivning har til formål at forhindre udhuling af beskatningsgrundlaget i Nederlandene ved hjælp af kunstigt genererede renteudgifter, dvs. renter, der skyldes for et lån, der er optaget vilkårligt og uden nogen driftsøkonomisk begrundelse, bl.a. når en forretningsmæssigt begrundet transaktions finansieringsmåde inden for en koncern af forbundne enheder er dikteret af skattemæssige grunde i et sådant omfang, at den omfatter retshandlinger, der ikke er nødvendige for at nå forretningsmæssigt begrundede mål, og som uden disse skattemæssige grunde ikke ville være blevet gennemført.

55 Domstolen har i så henseende fastslået, at bekæmpelse af skatteunddragelse og skattesvig er tvingende almene hensyn, der kan begrunde en restriktion for udøvelsen af den frie bevægelighed, der er sikret ved traktaten (jf. i denne retning dom af 5.7.2012, SIAT, C-318/10, EU:C:2012:415, præmis 36, og af 7.9.2017, Eqiom og Enka, C-6/16, EU:C:2017:641, præmis 63).

56 En national foranstaltning, der begrænser etableringsfriheden, kan ligeledes være begrundet, når den sigter på at bekæmpe rent kunstige arrangementer, hvis formål er at unddrage sig den pågældende medlemsstats lovgivning (dom af 1.4.2014, Felixstowe Dock and Railway Company m.fl., C-80/12, EU:C:2014:200, præmis 31).

57 Det følger af fast retspraksis, at for at en restriktion for etableringsfriheden som omhandlet i artikel 49 TEUF vil kunne være begrundet i de hensyn, der er nævnt i nærværende doms præmis 55 og 56, skal det specifikke mål med en sådan restriktion være at hindre adfærd, der består i at oprette rent kunstige arrangementer, der ikke bygger på nogen økonomisk realitet, med henblik på at undgå den normalt skyldige skat af overskud, der optjenes ved virksomhed, der udføres på det nationale område (jf. bl.a. dom af 12.9.2006, Cadbury Schweppes og Cadbury Schweppes Overseas, C-196/04, EU:C:2006:544, præmis 51 og 55, af 13.3.2007, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation, C-524/04, EU:C:2007:161, præmis 72 og 74, af 26.2.2019, X (Passive selskaber etableret i tredjelande), C-135/17, EU:C:2019:136, præmis 73, og af 20.1.2021, Lexel, C-484/19, EU:C:2021:34, præmis 49).

58 Domstolen har ligeledes præciseret, at princippet om forbud mod misbrug finder anvendelse på skatteområdet, når opnåelse af en skattefordel er hovedformålet med de omhandlede transaktioner (dom af 26.2.2019, N Luxembourg 1 m.fl., C-115/16, C-118/16, C-119/16 og C-299/16, EU:C:2019:134, præmis 107 og den deri nævnte retspraksis).

59 Selv om den omstændighed, at den skattepligtige person søger den skatteordning, der er den mest fordelagtige for den pågældende, ganske vist ikke i sig selv kan danne grundlag for en generel formodning for svig eller misbrug, forholder det sig ikke desto mindre således, at en sådan skattepligtig person ikke kan indrømmes en ret eller en fordel, der følger af EU-retten, såfremt

den pågældende transaktion forretningsmæssigt set er et rent kunstigt arrangement, hvis formål er at omgå den pågældende medlemsstats lovgivning (dom af 26.2.2019, N Luxembourg 1 m.fl., C-115/16, C-118/16, C-119/16 og C-299/16, EU:C:2019:134, præmis 109 og den deri nævnte retspraksis).

60 Det skal i denne henseende bemærkes, at Domstolen i de sager, der gav anledning til dom af 22. februar 2018, X og X (C-398/16 og C-399/16, EU:C:2018:110, præmis 46 og 48), der vedrørte selskabsskattelovens artikel 10a, stk. 2, litra b), i den affattelse, der var gældende i 2004, der, som den forelæggende ret har bekræftet i hovedsagen, i det væsentlige svarer til selskabsskattelovens artikel 10a, stk. 3, litra b), fastslog, at denne bestemmelse unægteligt forfølger formålet om bekæmpelse af skatteunddragelse og skattesvig og skal forhindre, at en koncerns egenkapital kunstigt fremstilles som midler lånt af en nederlandsk enhed i denne koncern, og at renter på dette lån fradrages i det skattepligtige resultat i Nederlandene.

61 Den omstændighed, at den i hovedsagen omhandlede lovgivning ikke alene vedrører situationer, hvor en skattepligtig person optager et lån hos en forbunden enhed med henblik på at finansiere erhvervelsen eller udvidelsen af en andel i en enhed, der allerede var forbundet med denne skattepligtige person, som det var tilfældet i de sager, der gav anledning til dom af 22. februar 2018, X og X (C-398/16 og C-399/16, EU:C:2018:110), men også de situationer, hvor en enhed først bliver en enhed, der er forbundet med den samme skattepligtige person, efter denne erhvervelse eller denne udvidelse, som i det foreliggende tilfælde, kan ikke rejse tvivl om denne vurdering. I alle disse tilfælde har denne lovgivning, således som generaladvokaten har anført i punkt 58 i forslaget til afgørelse, nemlig til formål at forhindre de omhandlede transaktioners kunstige karakter, der udspringer af omlægning af egenkapital og af dennes konvertering til lånekapital.

Forholdsmæssigheden

62 Således som det fremgår af denne doms præmis 33, skal det desuden vurderes, om den i hovedsagen omhandlede lovgivning er egnet til på en sammenhængende og systematisk måde at sikre opfyldelsen af det forfulgte formål.

63 I denne henseende bemærkes, at i henhold til den i hovedsagen omhandlede lovgivning kan en skattepligtig person i sit skattepligtige overskud kun fradrage renter, der er betalt af lån optaget hos forbundne enheder, og som vedrører erhvervelsen eller udvidelsen af en andel i en enhed, som bliver forbundet efter denne erhvervelse eller udvidelse, hvis vedkommende godtgør, at betingelserne i selskabsskattelovens artikel 10a, stk. 3, litra a) eller b), er opfyldt.

64 Denne lovgivning er således egnet til at sikre virkeliggørelsen af det forfulgte formål på en sammenhængende og systematisk måde, eftersom den gør det muligt at neutralisere virkningerne af den adfærd, der udvises af to eller flere forbundne enheder, og som består i at skabe rent kunstige arrangementer, der ikke bygger på nogen økonomisk realitet, med henblik på at undgå den normalt skyldige skat af overskud, der optjenes ved virksomhed, der udføres på det nationale område, ved at udelukke kunstigt beregnede renteudgifter fra fradraget, eller ved i det mindste at sikre, at disse renter beskattes med en rimelig sats i modtagerens medlemsstat, og at skat af overskuddet ikke unddrages fuldstændigt.

65 Det skal derfor undersøges, om den i hovedsagen omhandlede restriktion går ud over, hvad der er nødvendigt for at nå dette mål.

66 I denne forbindelse kræver konstateringen af, at der foreligger et rent kunstigt arrangement, ud over et subjektivt element, der består i en hensigt om at opnå en skattefordel, at det fremgår af et sammenfald af objektive omstændigheder, at det formål, der forfølges med etableringsfriheden, ikke er opnået, selv om de betingelser, der er fastsat i EU-retten, formelt er opfyldt (jf. i denne retning dom af 12.9.2006, Cadbury Schweppes og Cadbury Schweppes Overseas, C-196/04, EU:C:2006:544, præmis 64 og den deri nævnte retspraksis, og analogt dom af 26.2.2019, N Luxembourg 1 m.fl., C-115/16, C-118/16, C-119/16 og C-299/16, EU:C:2019:134, præmis 124 og den deri nævnte retspraksis).

67 Domstolen har fastslået, at en national lovgivning, som hviler på en undersøgelse af objektive omstændigheder, som kan efterprøves, for at afgøre, om en transaktion er et rent kunstigt arrangement, der udelukkende har skattemæssige formål, og som i hvert tilfælde, hvor det ikke kan udelukkes, at der foreligger et sådant arrangement, giver den skattepligtige person adgang til – uden at denne er underlagt unødige administrative byrder – at fremlægge beviser vedrørende de eventuelle forretningsmæssige grunde til, at denne transaktion er indgået, kan anses for ikke at gå ud over, hvad der er nødvendigt for at forhindre misbrug (jf. i denne retning dom af 26.2.2019, X (Passive selskaber etableret i tredjelande) (C-135/17, EU:C:2019:136, præmis 87 og den deri nævnte retspraksis).

68 Ved afgørelsen af, om en transaktion har svig og misbrug til formål, kan de kompetente nationale myndigheder ikke blot anvende forud fastsatte, generelle kriterier, men skal foretage en individuel undersøgelse af hele den pågældende transaktion. Indførelsen af en skattemæssig foranstaltning, hvorefter visse kategorier af skattepligtige personer automatisk er udelukket fra at opnå skattefordele, uden at skattemyndighederne er forpligtet til at fremlægge blot antydningen af bevis eller indicier for svig og misbrug, går ud over, hvad der er nødvendigt for at undgå svig og misbrug (dom af 7.9.2017, Eqiom og Enka, C-6/16, EU:C:2017:641, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).

69 I det foreliggende tilfælde indfører den i hovedsagen omhandlede lovgivning en formodning for, at renter betalt af lån optaget efter de kriterier, der er præciseret i selskabsskattelovens artikel 10a, stk. 1, litra c), udgør eller udgør en del af rent kunstige arrangementer.

70 Disse kriterier, herunder bl.a. den omstændighed, at denne gæld skal betales til en forbunden enhed og relaterer sig til erhvervelsen eller udvidelsen af en andel i en enhed, der efter denne erhvervelse eller udvidelse er en forbunden enhed, udgør holdepunkter som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i nærværende doms præmis 68, for, at der foreligger et rent kunstigt arrangement.

71 Den skattepligtiges mulighed for at afkræfte denne formodning ved at godtgøre, at de betingelser, der er fastsat i selskabsskattelovens artikel 10a, stk. 3, litra a) og b), er opfyldt, gør det muligt at begrænse afslaget på fradrag for renter af lån til situationer, hvor lånet inden for en koncern af forbundne selskaber er dikteret af skattemæssige hensyn, i et sådant omfang, at dette lån ikke er nødvendigt for at nå forretningsmæssigt begrundede mål, og på ingen måde ville være blevet indgået mellem enheder, der ikke har en særlig forbindelse.

72 Det følger i denne henseende af den forelæggende rets forklaringer, at den betingelse, der er fastsat i selskabsskattelovens artikel 10a, stk. 3, litra a), vedrører såvel begrundelsen for lånet og den dermed sammenhængende retlige transaktion som de objektive elementer, der kendetegner dette lån og denne retlige transaktion, idet den skattepligtige person skal godtgøre, at disse er baseret på forretningsmæssige grunde, og at de kunne være blevet aftalt mellem enheder uden denne særlige

forbindelse. Ifølge den forelæggende ret følger det heraf, som nævnt i denne doms præmis 10, at lån, der er optaget vilkårligt og uden en forretningsmæssig begrundelse, i overensstemmelse med dens praksis udgør rent kunstige arrangementer, selv om renteudgifterne til denne gæld i sig selv er identiske med de renter, der ville være blevet aftalt mellem uafhængige virksomheder.

73 Som det fremgår af nærværende doms præmis 12, ønsker den forelæggende ret imidlertid oplyst, om det er muligt at udlede af dom af 20. januar 2021, Lexel (C-484/19, EU:C:2021:34), og navnlig af denne doms præmis 56, at transaktioner, der består i at påtage sig gæld hos en enhed, der er forbundet med den skattepligtige person, pr. definition ikke udgør rent kunstige arrangementer, når de er blevet etableret på armslængdevilkår.

74 I denne forbindelse skal det for det første bemærkes, at Domstolen har fastslået, at den omstændighed, at et selskab har ydet et andet selskab et lån på vilkår, der ikke svarer til, hvad de pågældende selskaber ville have aftalt på armslængdevilkår, for den medlemsstat, hvori det låntagende selskab er hjemmehørende, udgør en objektiv omstændighed, der kan efterprøves af tredjemand ved afgørelsen af, om den pågældende transaktion helt eller delvist udgør et rent kunstigt arrangement, hvis væsentlige formål er at omgå denne medlemsstats skattelovgivning. Det skal derfor afgøres, om det omhandlede lån ikke ville være ydet, eller om det ville være ydet med et andet beløb eller en anden rentesats, hvis der ikke havde foreligget en særlig forbindelse mellem de pågældende selskaber (jf. i denne retning dom af 13.3.2007, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation (C-524/04, EU:C:2007:161, præmis 81).

75 Det følger af denne retspraksis, at undersøgelsen af, om armslængdevilkårene er overholdt, ikke alene vedrører låneaftalens bestemmelser om bl.a. rentebeløbet eller rentesatsen, men ligeledes den økonomiske logik i det pågældende lån og de dermed sammenhængende retlige transaktioner. Sidstnævnte undersøgelse indebærer således en efterprøvelse af den økonomiske validitet af dette lån og af de dermed sammenhængende retlige transaktioner, idet det skal sikres, at sådanne transaktioner kunne være blevet indgået mellem de deltagende selskaber, hvis der ikke havde foreligget en særlig forbindelse.

76 En undersøgelse, der har til formål at sikre, at ikke blot vilkårene for det omhandlede lån, men ligeledes den omstændighed, at lånet er blevet indgået, og de dermed sammenhængende retlige transaktioner, svarer til, hvad selskaberne ville have aftalt på armslængdevilkår, udgør en kontrol af transaktionernes økonomiske realitet, hvis fravær, som det fremgår af den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 57, 59 og 67, er en af de afgørende faktorer for at kvalificere en transaktion som et rent kunstigt arrangement.

77 For det andet bemærkes, at som Domstolen udtalte i dom af 21. december 2023, BMW Bank m.fl. (C-38/21, C-47/21 og C-232/21, EU:C:2023:1014, præmis 281 og 283), der blev afsagt efter dom af 20. januar 2021, Lexel (C-484/19, EU:C:2021:34), følger det af det almindelige retsprincip, hvorefter borgerne ikke kan gøre EU-retten gældende med henblik på at muliggøre svig eller misbrug, at en medlemsstat skal afslå at indrømme fordelene i EU-retlige bestemmelser, selv om der ikke findes bestemmelser i national ret, som foreskriver et sådant afslag, såfremt disse fordele ikke er blevet påberåbt af en person med henblik på at gennemføre målene med disse bestemmelser, men med henblik på at drage nytte af en EU-retlig fordel, som er indrømmet denne person, selv om de objektive betingelser for indrømmelse af denne fordel, der er fastsat i EU-retten, alene er opfyldt formelt.

78 Det følger heraf, at en undersøgelse af de formelle betingelser for transaktioner alene ikke er tilstrækkelig til at vurdere den økonomiske realitet af en given transaktion.

79 For det tredje anførte Domstolen i præmis 29 i dom af 20. januar 2021, Lexel (C-484/19, EU:C:2021:34), at den svenske lovgivning, der var omhandlet i den sag, der gav anledning til denne dom, og de nederlandske regler om skatteenheder, trods deres teoretiske lighed, klart adskilte sig fra hinanden med hensyn til deres praktiske konsekvenser.

80 Domstolen fastslog således, at det specifikke formål med den i den nævnte sag omhandlede lovgivning ikke var at bekæmpe rent kunstige arrangementer, at denne lovgivning indgik i bekæmpelsen af en aggressiv skatteplanlægning i form af fradrag af renteudgifter, og at anvendelsen af den nævnte lovgivning ikke var begrænset til sådanne arrangementer, eftersom transaktioner, der indgås på armslængdevilkår, dvs. på vilkår svarende til dem, der finder anvendelse mellem uafhængige selskaber, ligeledes kunne være omfattet af forbuddet mod fradrag. Det pågældende selskabs hensigt om at påtage sig en gæld hovedsageligt af skattemæssige årsager var tilstrækkelig til at begrunde, at retten til fradrag blev nægtet i en grænseoverskridende situation (dom af 20.1.2021, Lexel, C-484/19, EU:C:2021:34, præmis 52-54).

81 Domstolen bemærkede ligeledes, at den lovgivning, der var omhandlet i den sag, der gav anledning til dom af 20. januar 2021, Lexel (C-484/19, EU:C:2021:34, præmis 53), kunne finde anvendelse på gæld som følge af civilretlige transaktioner, dvs. transaktioner indgået på armslængdevilkår, men ikke udelukkende fiktive arrangementer.

82 Det følger heraf, at Domstolen i denne dom ikke tog stilling til det tilfælde, der er omhandlet i den i hovedsagen omhandlede lovgivning med det specifikke formål at bekæmpe rent kunstige arrangementer, således som det fremgår af nærværende doms præmis 60 og 61, dvs. når gælden er stiftet uden en forretningsmæssig begrundelse, selv om lånevilkårene svarer til dem, der ville være blevet aftalt mellem uafhængige virksomheder.

83 I særdeleshed blev, som det fremgår af dom af 20. januar 2021, Lexel (C-484/19, EU:C:2021:34), den økonomiske validitet af det lån og de dermed sammenhængende transaktioner, som var omhandlet i den sag, der gav anledning til denne dom, hverken anfægtet for Domstolen eller undersøgt af denne.

84 Det kan følgelig ikke udledes af præmis 56 i dom af 20. januar 2021, Lexel (C-484/19, EU:C:2021:34), at i det tilfælde, hvor et lån og de dermed sammenhængende transaktioner ikke er begrundet i forretningsmæssige hensyn, indebærer den omstændighed alene, at vilkårene for dette lån svarer til dem, der ville være blevet aftalt mellem uafhængige virksomheder, at det nævnte lån og disse transaktioner pr. definition ikke udgør rent kunstige arrangementer.

85 Det må derfor fastslås, at nødvendigheden af at godtgøre, at et lån og den dermed sammenhængende retlige transaktion i afgørende omfang er baseret på forretningsmæssige grunde, ikke synes at gå ud over, hvad der er nødvendigt for at nå det forfulgte mål.

86 Den forelæggende ret ønsker endvidere oplyst, om et fuldstændigt afslag på fradragsret går ud over, hvad der er nødvendigt for at nå det forfulgte mål, eftersom Domstolen i præmis 51 i dom af 20. januar 2021, Lexel (C-484/19, EU:C:2021:34), henviste til sin praksis, hvorefter skattemyndighederne, når de efter at have undersøgt oplysningerne om eventuelle forretningsmæssige grunde til, at en transaktion er gennemført, finder, at et lån, som en skattepligtig har optaget hos en forbundet enhed, udgør et rent kunstigt arrangement uden en reel forretningsmæssig begrundelse, kræver proportionalitetsprincippet, at afslaget på fradragsret er begrænset til den del af de af dette lån betalte renter, som overstiger, hvad der ville have været aftalt, hvis der ikke havde foreligget en særlig forbindelse mellem parterne.

87 Som generaladvokaten har anført i punkt 103-105 i forslaget til afgørelse, kræver proportionalitetsprincippet, når en given transaktions kunstige karakter består i en usædvanlig høj rentesats på et koncerninternt lån, der ellers afspejler den økonomiske virkelighed, at den del af renteomkostningerne for dette lån, som overstiger den sædvanlige markedsrente, bør fratrækkes. Såfremt der gives afslag på ethvert fradrag for disse renter, ville det gå videre end målet om at forhindre rent kunstige arrangementer.

88 Når det omhandlede lån i sig selv ikke har nogen økonomisk begrundelse, og når lånet aldrig ville være blevet optaget, hvis der ikke havde været et særligt forhold mellem de berørte selskaber, og den ønskede skattefordel ikke havde eksisteret, er det derimod i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet at nægte fradrag for samtlige nævnte renter, eftersom skattemyndighederne skal se bort fra et sådant rent kunstigt arrangement ved beregningen af skyldig selskabsskat. Såfremt der kun blev givet afslag på fradrag for en del af de renter, der er betalt af det nævnte lån, ville den skattepligtige person kunne opnå en del af eller hele den skattefordel, der søges opnået ved misbrug, hvilket ville bringe sammenhængen i den pågældende ordning i fare.

89 En sådan lovgivning synes heller ikke at være i strid med de krav, der følger af retssikkerhedsprincippet, som skal overholdes, for at en lovgivning ikke kan anses for at gå ud over, hvad der er nødvendigt for at nå det tilstræbte mål (jf. i denne retning dom af 5.7.2012, SIAT (C-318/10, EU:C:2012:415, præmis 59).

90 I denne henseende fastslog Domstolen, at retssikkerhedsprincippet kræver, at retsreglerne skal være klare, præcise og forudsigelige i deres retsvirkninger, især når de kan have bebyrdende virkninger for personer og virksomheder (jf. i denne retning dom af 5.7.2012, SIAT (C-318/10, EU:C:2012:415, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).

91 Som generaladvokaten også har anført i punkt 87 og 88 i forslaget til afgørelse, skal det bemærkes, at det er uundgåeligt, at en bestemmelse, der har til formål at forhindre misbrug, anvender abstrakte begreber, hvilket gør det muligt at omfatte det størst mulige antal situationer, der skabes med skatteunddragelse og skattesvig for øje.

92 Anvendelsen af abstrakte begreber indebærer imidlertid ikke, at anvendelsen af den i hovedsagen omhandlede lovgivning fuldt ud overlades til skattemyndighedernes skøn, hvilket gør den uforudsigelig med hensyn til dens virkninger, eftersom denne anvendelse, således som det er anført i denne doms præmis 70 og 71, er underlagt kriterier, der er klart fastsat i lovgivningen, og som gør det muligt for den skattepligtige person på forhånd og med tilstrækkelig sikkerhed at fastlægge dens anvendelsesområde uden at efterlade usikkerhed med hensyn til, om den finder anvendelse (jf. i denne retning dom af 5.7.2012, SIAT, C-318/10, EU:C:2012:415, præmis 57).

93 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 49 TEUF skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter fradrag for renter betalt af et lån, der er optaget hos en forbundet enhed, og som vedrører erhvervelse eller udvidelse af en andel i en anden enhed, der efter denne erhvervelse eller udvidelse bliver en med denne skattepligtige person forbundet enhed, fuldstændigt afslås ved opgørelsen af den skattepligtige persons overskud, når denne gæld betragtes som et rent kunstigt arrangement eller som en del af et sådant arrangement, også selv om gælden er stiftet på armslængdevilkår, og selv om rentebeløbet ikke overstiger det rentebeløb, som kunne være aftalt mellem uafhængige virksomheder.

Sagsomkostninger

94 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 49 TEUF

skal fortolkes således, at

den ikke er til hinder for en national lovgivning, hvorefter fradrag for renter betalt af et lån, der er optaget hos en forbundet enhed, og som vedrører erhvervelse eller udvidelse af en andel i en anden enhed, der efter denne erhvervelse eller udvidelse bliver en med denne skattepligtige person forbundet enhed, fuldstændigt afslås ved opgørelsen af den skattepligtige persons overskud, når denne gæld betragtes som et rent kunstigt arrangement eller som en del af et sådant arrangement, også selv om gælden er stiftet på armslængdevilkår, og selv om rentebeløbet ikke overstiger det rentebeløb, som kunne være aftalt mellem uafhængige virksomheder.

Underskrifter